

Welkom bij het webinar 'Scherper op de frauderisicoanalyse'

Toelichting op consultatie Handreiking 1153

10 september 2024 – via Zoom
door NBA Werkgroep Fraude

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Inhoud van het webinar

- Opening
- Toelichting op totstandkoming Handreiking 1153 Marianne van Kimmenade
- Enkele belangrijke onderwerpen uit Handreiking 1153
 - Van frauderisicofactoren naar frauderisico's Martijn Hengeveld
 - Hoe om te gaan met de interne beheersomgeving Mohamed Masri
 - Verondersteld frauderisico in opbrengstverantwoording Dick van Onzenoort
- Behandeling van vragen uit de V&A
- Afsluiting Marianne van Kimmenade

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Totstandkoming Handreiking 1153

Marianne van Kimmenade

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Toelichting totstandkoming

- Aanleiding = onderzoek AFM naar frauderisicoanalyse (rapportage 'Scherper op frauderisico's!' d.d. 8 juni 2023)
- Nadere toelichting door AFM / discussies in WG Fraude en koplopers en NBA/ AFM-webinar op 5 december 2024
- Schrijfteam opgesteld, bestaande uit deelnemers uit de WG Fraude en koplopersgroep / service- en supportorganisaties en SRA (totaal 14 organisaties)
- Daarna een focusgroep opgesteld die alle input heeft verzameld er een beknoptere handreiking van heeft gemaakt
- Doorlopen van *due process* in SCA en CB, afstemming met AFM en verwerken van ontvangen commentaar – goedkeuring door NBA bestuur
- Consultatie openbaar

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

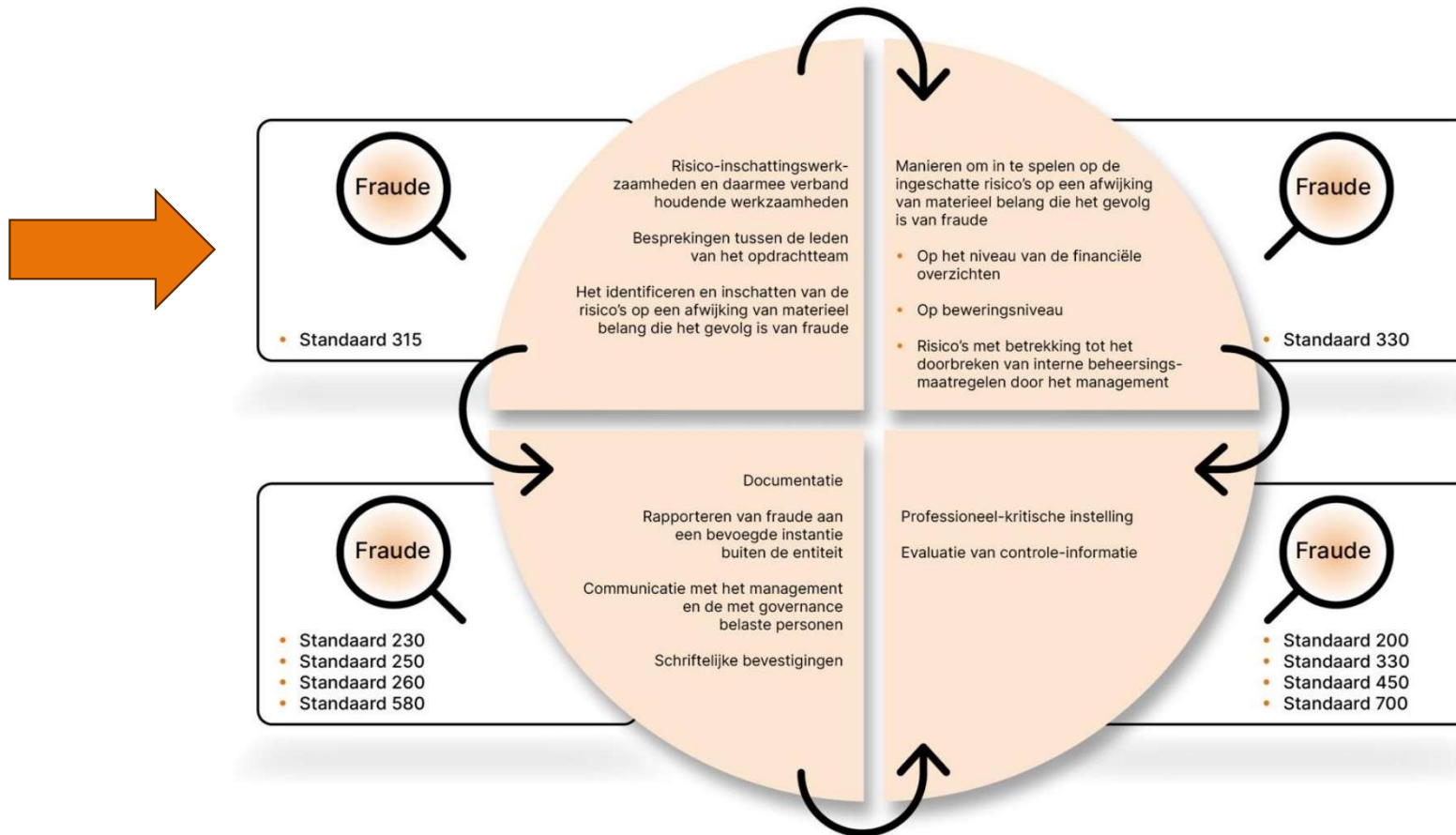
Van frauderisicofactoren naar frauderisico's

Martijn Hengeveld

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Standaard 240

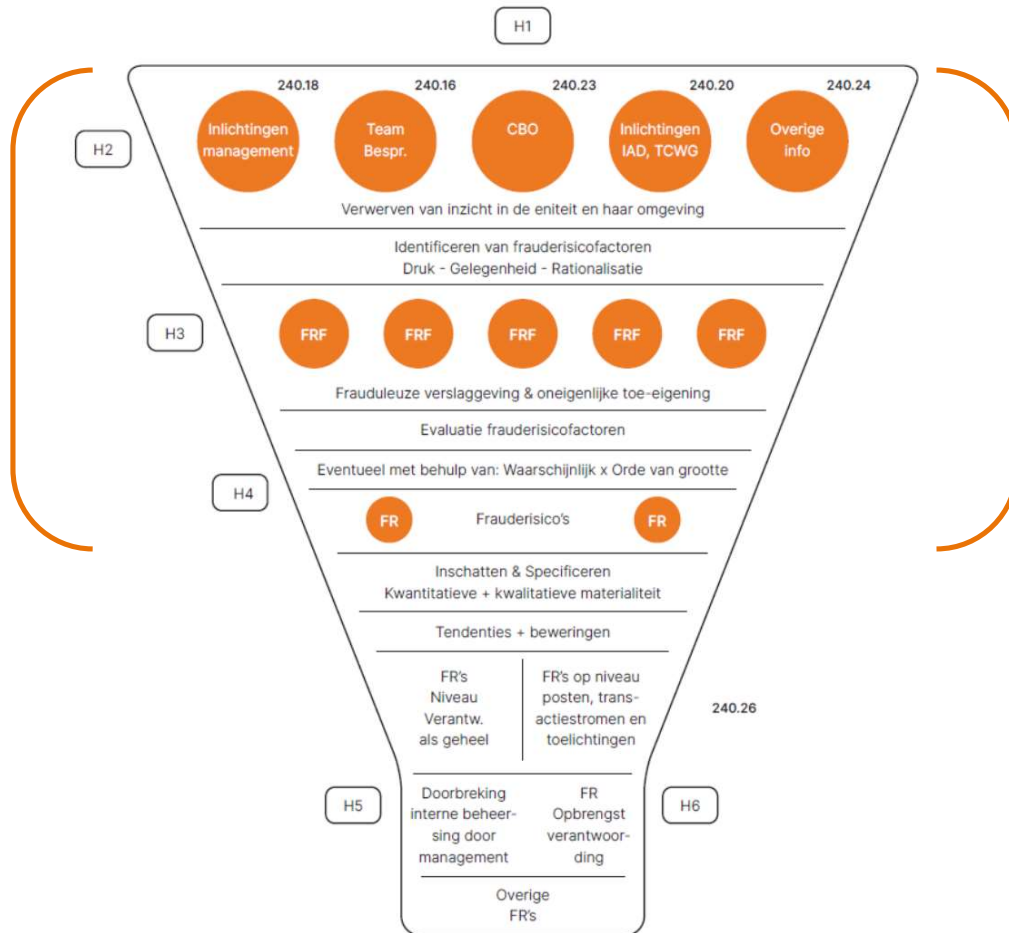
De frauderisicoanalyse volgens Standaard 240 maakt deel uit van de algemene risicoanalyse op basis van Standaard 315

Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Een duidelijke parallel met de aanpak voor corruptierisico's in Handreiking 1137

Frauderisicoanalyse - proces

A Frauderisicofactoren:

Gebeurtenissen of omstandigheden die wijzen op een stimulans of druk om fraude te plegen of die een gelegenheid scheppen om te frauderen

B Frauderisico: risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude

Hoe kom je van A naar B?

Kijken door de fraudelens

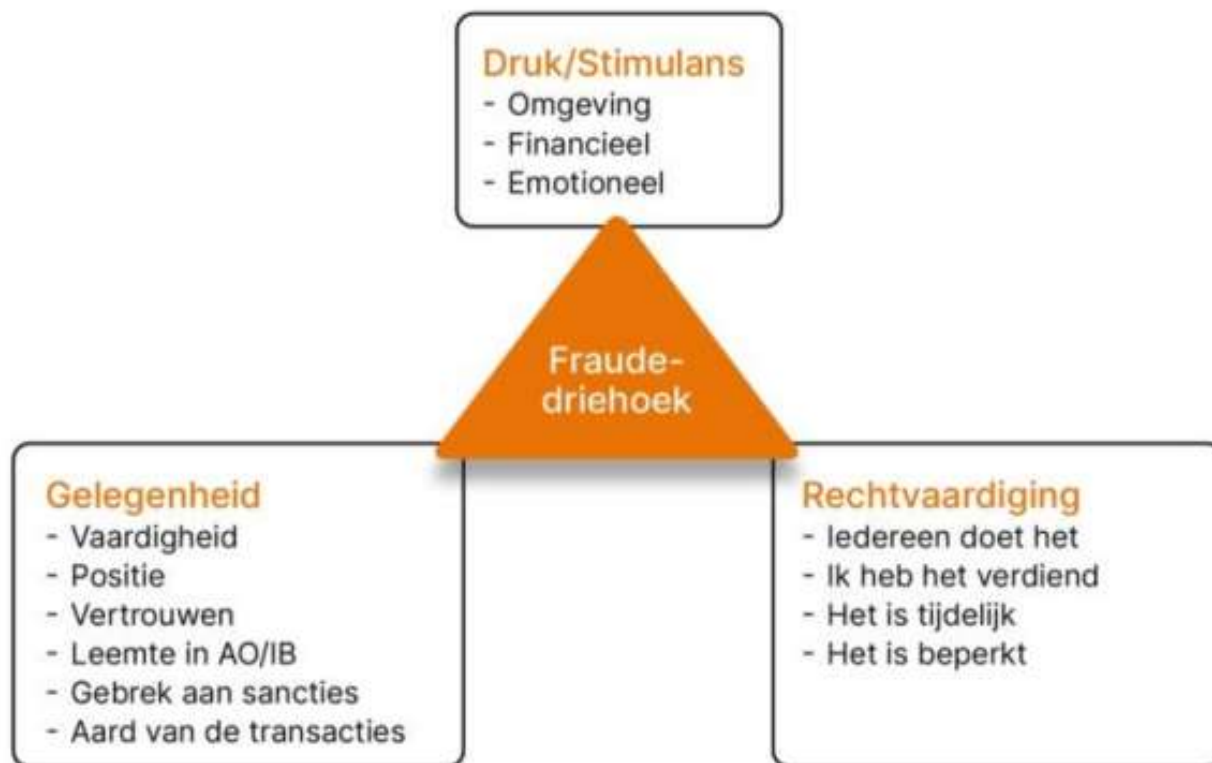
Verwerven van inzicht in de entiteit en haar omgeving gericht op het identificeren van frauderisicofactoren

- Stakeholders
- Organisatiestructuur
- Bedrijfsmodel
- Sector
- Interne beheersingsomgeving (COSO)
- Eigen frauderisicoanalyse

Gebeurtenissen of omstandigheden
Omvang & complexiteit

Iteratief proces

- Frauduleuze verslaggeving
- Oneigenlijke toe-eigening van activa

De fraudedriehoek

Elementen van de fraudedriehoek zijn een hulpmiddel voor het identificeren van frauderisicofactoren

Van de accountant wordt verwacht dat de verkregen inzichten in de geïdentificeerde frauderisicofactoren worden vastgelegd in het dossier

Bijlage 1 bij Standaard 240 is een hulpmiddel

Evalueren

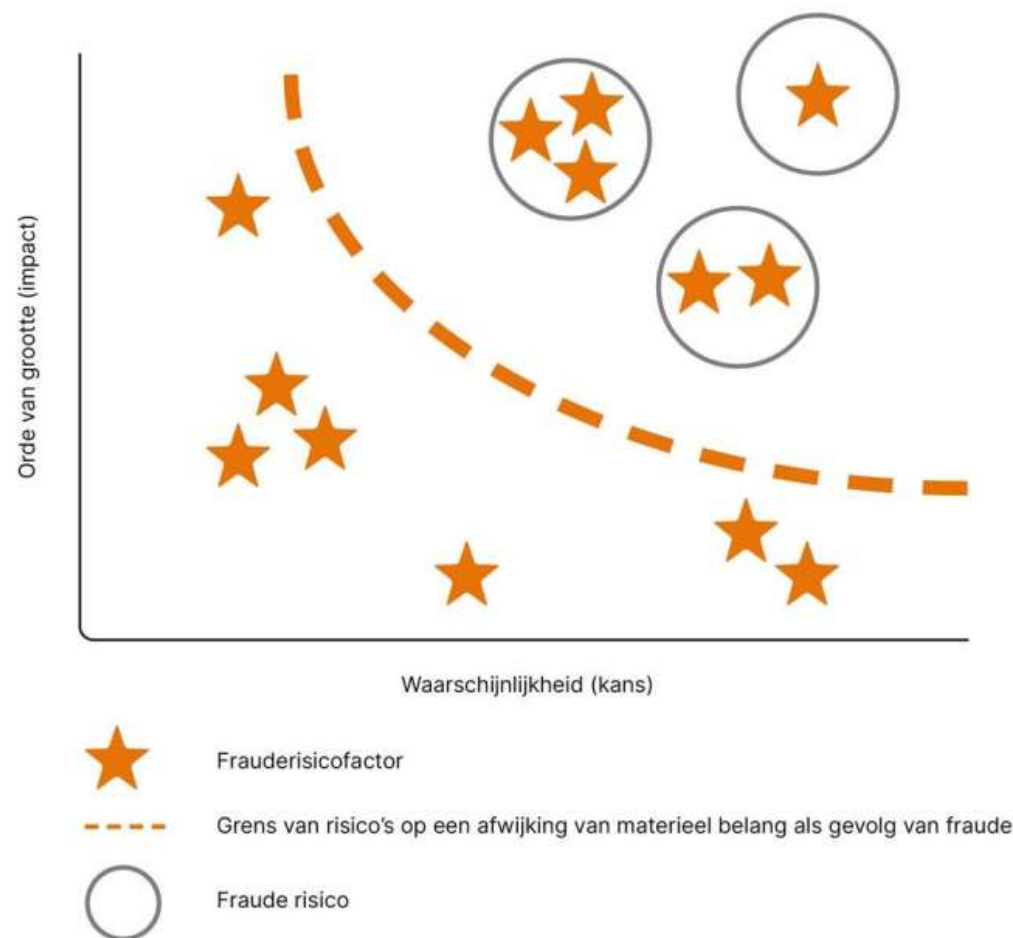
Frauderisicofactoren evalueren en op basis van professionele oordeelsvorming nagaan of deze leiden tot een frauderisico

Eén individuele frauderisicofactor kan (al) leiden tot een frauderisico. Soms is het de combinatie van meerdere frauderisicofactoren of scenario's, die leiden tot een frauderisico. Ook komt het voor dat een frauderisicofactor niet leidt tot een frauderisico

Standaard 240 geeft geen specifieke aanwijzingen over hoe frauderisicofactoren moeten worden geëvalueerd.

Het gaat dus om een 'weging' (relatief belang) van de frauderisicofactoren. Dat kan door via impact en kans.

Aanbevolen om de overwegingen waarom een frauderisicofactor al dan niet uitmondt in een frauderisico vast te leggen in het controledossier.

Hoe om te gaan met de interne beheersingsomgeving

Mohamed Masri

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Rol van de interne beheersingsmaatregelen bij de frauderisicoanalyse

- Inzicht verwerven in de entiteit, haar omgeving en relevante maatregelen
- Identificeren van tekortkomingen die een gelegenheid bieden voor fraude van materieel belang
- Tekortkomingen kunnen leiden tot het identificeren van een frauderisicofactor.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Interne beheersingsmaatregelen, zonder rekening te houden met positieve aspecten

“Bruto risico”

- NBA analyses rapportering frauderisico's in controleverklaringen
- *Inherent risico – de vatbaarheid van een bewering met betrekking tot een transactiestroom, rekeningsaldo of in de financiële overzichten opgenomen toelichting voor een afwijking die afzonderlijk of gezamenlijk met andere afwijkingen van materieel belang kan zijn, voordat er rekening wordt gehouden met de eventuele daarop betrekking hebbende interne beheersingsmaatregelen (315.4)*
- Als er geen tekortkomingen zijn, spelen de interne beheersingsmaatregelen geen ‘positieve’ of ‘compenserende’ rol bij het identificeren van frauderisicofactoren
- Ook bij de vertaling van frauderisicofactoren naar frauderisico's spelen interne beheersingsmaatregelen geen ‘positieve’ of ‘compenserende’ rol

Voorbeeld Risico in betalingsorganisatie

- Middelgrote entiteit, waarbij omvangrijke bedragen aan crediteuren worden betaald.
- Op basis van het inzicht in het betalingsproces blijkt dat de controller in staat is de bankrekeningnummers van crediteuren aan te passen op de betaaladvieslijst nádat de directeur grootaandeelhouder de betalingen heeft geautoriseerd. De accountant identificeert hiervoor een frauderisicofactor.
- Vraag: Zal het controleteam op basis van deze informatie een frauderisico op het punt van de betalingsorganisatie onderkennen?
 - Professionele oordeelsvorming
 - Orde van grootte en waarschijnlijkheid
 - Hit and run risico
 - Touch and stay

Risico in betalingsorganisatie

- Is er altijd sprake van een frauderisico in de betalingsorganisatie?
- Nee, altijd belangrijk om de feiten en omstandigheden te beoordelen → professionele oordeelsvorming
- Slechts twee veronderstelde frauderisico's
- Echter, veel situaties denkbaar dat er wel een frauderisico in de betalingsorganisatie wordt onderkend, gezien het inherente risico

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Verondersteld frauderisico in opbrengstverantwoording

Dick van Onzenoort

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Frauderisico specifiek!

Hoofregel/uitgangspunt: er is een frauderisico (St 240.27)

- Hoe te analyseren/beoordelen?
 - ‘Verdeling’ in soorten opbrengsten, opbrengsttransacties
 - Soorten opbrengsten of stromen = min of meer homogene ‘deelpopulaties’
 - Soorten opbrengsttransacties = soort/groep/aard van de transacties
 - Welke bewering?
 - voorkomen, volledigheid, nauwkeurigheid, afgrenzing, classificatie en presentatie
 - Zowel P als Q
- Evalueer frauderisicofactoren per opbrengstsoort of –transactie en bewering
 - Gebruik daarbij de fraudedriehoek
 - Hou rekening met eventuele tendenties

NBA Handreiking 1153: Frauderisicoanalyse

Het veronderstelde frauderisico bij de opbrengstverantwoording (H5.2)

Weerleggen?

- In specifieke/uitzonderlijke omstandigheden, kan het risico worden weerlegd
- Indien voor opbrengstverantwoording *als geheel* weerlegd:
 - Documentatie-eis op basis van Standaard 240.48

Voorbeelden in de HR:

- Projectontwikkelaar
- Retailer
- Beleggingsinstelling
- Woningcorporatie (2x)
- Bank

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Let op bij de volgende situaties:

- Meerdere soorten opbrengsten
- Aard van de business
- Lage prijzen, hoog volume
- Contante transacties
- Opbrengst is afhankelijk van schattingen
- Lastig om een verwachting op te stellen (beperkt voorspelbaar) / lastig controleerbaar
- Relatie met tendenties / KPI's
-

Attentiepunten (*let op dossier-consistentie!*):

- Wel prestatiegerelateerde bonus of andere prikkel, maar geen frauderisico?
- Wel gebreken in IB, maar geen frauderisico?
- Wel schattingen, maar geen frauderisico?
- Wel (stelsel)wijziging externe verslaggeving, maar geen frauderisico?
- Wel ...

Afsluiting – oproep tot reageren

Marianne van Kimmenade

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Dank voor uw aandacht!

Reageren op de consultatie kan t/m 16 september as.

Nederland rekt op zijn accountants

De leden van de Koninklijke NBA vormen een brede, pluriforme beroepsgroep van ruim 22.000 professionals werkzaam in de openbare accountantspraktijk, bij de overheid, als intern accountant en in het management van organisaties. Integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag zijn essentiële waarden voor iedere accountant. De Koninklijke NBA helpt accountants hun cruciale rol in de maatschappij te vervullen, nu en in de toekomst.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

The logo for the Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) features a thick orange horizontal bar above the letters 'NBA' in a bold, orange, sans-serif font.